

OBSAH

Úvod	13
Kapitola I	
Základy techniky mazání	15
1. Vývoj mazání	15
2. Pojem tření a jeho druhy	19
3. Opatřování součástí	20
4. Význam správného mazání	21
Kapitola II	
Maziva	22
A. Mazací oleje	22
1. Vlastnosti olejů v provozu	22
Motorové oleje	22
a) Dokonalá přilnavost	22
b) Chemická stálost	22
c) Nejmenší vnitřní tření	23
d) Sklon oleje ke tvoření uhlikatých zbytků (karbonu)	23
e) Tekutost oleje za nízkých teplot v zimě	23
f) Spotřeba oleje v provozu	24
Převodové oleje	24
2. Laboratorní hodnocení mazacích olejů	24
Fyzikální a chemické hodnoty oleje	24
B. Mazací tuky	28
1. Vlastnosti mazacích tuků v provozu	28
2. Laboratorní hodnocení mazacích tuků	28
C. Hodnocení mazacích olejů a tuků v provozu	28
D. Zušlechtěné oleje	29
a) Přísady do olejů	29
1. Přísady pro zvětšení přilnavosti a pro vysoké tlaky	29
2. Přísady pro zlepšení viskozitní křivky a snížení bodu tuhnutí	30
3. Přísady pro zlepšení chemické stálosti a proti korozi	30
4. Přísady čistící a detergenty	31
5. Přísady pro menší pění oleje	31
b) Dnešní a vývojové zušlechtěné oleje	31
E. Tabulky automobilových olejů a tuků	32
Kapitola III	
Mazání motorů	41
A. Úkol oleje v motoru	41
B. Mazání čtyřdobých motorů	42
Volba oleje	42
1. Měrné tlaky a kluzné rychlosti	42
2. Pracovní teplota	43
3. Utěsnění spalovacího prostoru	44
4. Uhlikaté zbytky (karbon)	45
5. Způsoby mazání	45

6. Přívod a rozvádění oleje	50
7. Vliv paliva na mazání	51
8. Provozní podmínky a vnější vlivy	52
C. Mazání dvoudobých motorů	53
D. Mazání plynových motorů	54
Kapitola IV	
Ošetřování oleje v provozu	56
1. Čistota oleje	56
2. Doplnění oleje v motoru	56
3. Výměna oleje v motoru	57
4. Čištění sít a čističů oleje	58
5. Hospodaření s vypuštěným motorovým olejem	60
Kapitola V	
Praktické provozní pokyny	61
1. Záběh vozidla	61
2. Olej pro vrchní mazání	61
3. Síta a čističe oleje	62
4. Čištění klikové skříně	63
5. Čerpadlo oleje	64
6. Tlak oleje	64
7. Teplota oleje	66
8. Spotřeba oleje	67
9. Chlazení motoru	68
10. Čističe vzduchu	69
11. Automobilový motor v zimě	71
12. Zušlechtněné motorové oleje v provozu	73
Kapitola VI	
Závady v mazání	76
1. Řidnutí oleje v klikové skříně	76
2. Houstnutí oleje v naftových motorech	78
3. Tvoření kalu v oleji	79
4. Nadměrné tvoření uhlikatých látek	81
5. Klepání motoru, detonace a předzápaly	82
6. Zadržování pístů a ložisek	82
7. Přehřívání motorů v provozu	83
8. Zapékání pístních kroužků	85
9. Opořebenění válců a pístů	87
10. Korose	90
11. Správné ošetřování oleje v provozu	91
12. Výhody správného mazání podle provozních zkušeností	91
Kapitola VII	
Mazání příslušenství motoru	93
1. Mazání větráku	93
2. Mazání vodního čerpadla	93
3. Mazání elektrických přístrojů	94
4. Mazání vstříkovačích čerpadel naftových motorů	94
Kapitola VIII	
Mazání převodovky a rozvodovky hnací nápravy	96
1. Převody běžného provedení	97
a) Normální převody	97
b) Převody velmi zatížené	97
c) Hypoidní převody	98
2. Planetové převodovky	98
3. Kapalinové (hydraulické) převodovky	99
4. Ošetřování oleje v převodech	99
5. Těsnost skříní převodů	100

Kapitola IX

Mazání dalších částí podvozku automobilu	101
1. Mazání řetězových převodů	101
2. Mazání řídících ústrojí	101
3. Třecí spojka	101
4. Mazání kloubů kloubového hřídele	102
5. Mazání jiných částí vozidla olejníčkami a mazničkami	102
6. Mazání čepů a závěsů per, přední nápravy, řídících tyčí a jiných součástí	104
7. Mazání valivých ložisek hlav kol	104
8. Tlumiče pérování	106
9. Mazání ohebného hřídele rychloměru	106
10. Mazání nosných per vozidla	107
11. Plnění a mazání hydraulického sklápěcího zařízení	107
12. Mazání samočinného závěsu pro přívěs a naviják	107
13. Náplň kapalinových brzd	107

Kapitola X

Ošetřování vozidla mimo provoz	108
1. Kontrola mazání po jízdě	108
2. Vyřazení vozidla na jistou dobu z provozu	108

Kapitola XI

Tabulky doporučených maziv a plány mazání	110
1. Tabulka doporučených maziv pro motorová vozidla a traktory	110
2. Všeobecná tabulka doporučených maziv pro motorová vozidla	114
3. Plán mazání automobilů	116
4. Plány mazání vozidel domácí výroby:	122
— motocyklu ČZ 125 c a ČZ 150 c	122
— motocyklu ČZ-Jawa 125 (typ 351) a 150 (typ 352)	124
— motocyklu Jawa 250, 350	126
— motocyklu Jawa-ČZ 250 (typ 353) a 350 (typ 354)	128
— motocyklu Jawa 500 OHC, 350 OHC	130
— motocyklu Jawa 50 (Pionýr)	132
— osobních vozů Aero Minor, Minor II	133
— osobního vozu Škoda 1101, 1102, 1200	135
— osobního vozu Tatraplan (T600)	138
— osobního vozu Škoda 440	141
— nákladního vozu Praga V3S	143
— nákladního vozu Praga RN, RND	145
— nákladního vozu Praga S 5 T	146
— nákladního vozu Škoda 706 R a autobusu Škoda 706 RO	152
— nákladního vozu Tatra 111, 114	157
— nákladního vozu T 805	161
5. Plány mazání vozidel cizí výroby:	164
— osobního vozu Fiat 600, Multipla	164
— osobního vozu Poběda	166
— osobního vozu Renault 4CV, typ R 1062	168
— osobního vozu Simca, Aronde 1300	170
— osobního vozu Ifa-F 9, AWE, typ Wartburg	172
— osobního vozu Ford Anglia	174
6. Mazání traktorů	176
7. Plány mazání traktorů domácí výroby:	178
— kolového traktoru Zetor 25, 25 k	178
— kolového traktoru Škoda 30	180
— kolového traktoru Zetor Super	183
— pásového traktoru ČKD HT, HTO, HTL	184
— pásového traktoru Zetor Super	186
— pásového traktoru ČKD T60	187
8. Mazání a náplně traktorů cizí výroby:	188
— kolového traktoru Holder 10 A	189

— pásového sovětského traktoru Kirovec KD 35, KDP 35	190
— pásového sovětského traktoru DT 54	191
— pásového sovětského traktoru S 80	192
— pásového sovětského traktoru NATI (motor Škoda)	194
— horského traktoru KT-12.	194
— kombajnu (žací mlátičky) S 4, S 6	195
9. Výměna a spotřeba motorových olejů v traktorech	196
Kapitola XII	
Skladování maziv a upotřebené oleje	197
1. Skladování maziv	197
2. Sběr upotřebených olejů	198
3. Čištění upotřebených olejů	198
Kapitola XIII	
Paliva používaná ve spalovacích motorech	199
1. Všeobecně	199
a) Motory zážehové	199
b) Motory naftové	199
c) Motory na dvojitě palivo	200
2. Požadavky na paliva v provozu	201
3. Výroba kapalných paliv	201
a) Přírodní kapalná paliva	201
b) Umělá kapalná paliva z uhlí	202
4. Chemické složení kapalných paliv	202
Kapitola XIV	
Fyzikálně chemické vlastnosti paliv	203
Hustota	203
Bod vzplanutí	203
Viskozita	204
Bod tuhnutí	204
Bod zákalu a krystalisace	204
Stálost paliva	204
Odparnost benzínu	205
Destilační křivka	205
Tvoření polštářů páry	206
Výhřevnost, výparné teplo a využití paliva	206
Korozní vliv paliva	208
Paliva pro spalovací motory	208
Kapitola XV	
Kapalná paliva pro motory zážehové	212
A. Motorový benzin	212
1. Tvoření a složení zápalné směsi	212
2. Spalování benzínu v motoru	213
3. Detonace a předzápaly	213
4. Různé vlivy na stupeň detonace	214
a) Chemické složení paliva	214
b) Konstrukce motorů	214
c) Provozní podmínky	214
5. Oktanové číslo	215
6. Hodnocení oktanového čísla v provozu	216
7. Zvětšení oktanového čísla benzínu	217
8. Tetraethyl olova	217
9. Karbonyl železa	219
B. Motorový benzol	219
C. Motorový lih	220
1. Lih ethylnatý (ethanol)	220
2. Lih methylnatý (methanol)	220

D. Směsi kapalných paliv	220
1. Benzinbenzolová směs	220
2. Benzinlihová směs	221
3. Benzinbenzollihová směs (trojsměs)	221
E. Motorový petrolej	221
Kapitola XVI	
Kapalná paliva pro motory vznětové	222
1. Motorová nafta	222
2. Tvoření a složení zápalné směsi u naftových motorů	223
3. Spalování motorové nafty	224
4. Cetanové číslo motorové nafty	224
5. Hodnocení cetanového čísla v provozu	225
Kapitola XVII	
Praktické provozní pokyny	226
1. Čistota paliva	226
2. Čističe paliva	226
3. Palivová nádrž	226
4. Plnění palivových nádrží ze sudu	227
5. Ošetřování naftového motoru před delším skladováním	227
Kapitola XVIII	
Spotřeba paliva	229
1. Palivo	229
2. Mechanický stav	230
a) Motor	230
b) Podvozek vozidla	230
3. Mazivo	231
4. Způsob jízdy	231
5. Provozní podmínky a zatížení	232
Kapitola XIX	
Paliva plynná	233
1. Generátorový plyn	233
2. Stlačené plyny	235
a) Svitíplyn	235
b) Zemní plyn	236
c) Splaškový plyn	236
3. Tekutý pohonný plyn	237
4. Přepočítávací poměry plynných paliv a benzínu	239
Kapitola XX	
Nebezpečnost výfukových plynů spalovacích motorů	240
Kapitola XXI	
Ukládání paliv	243
Literatura	245